

O volapükščest, — w „Kronice Lit.” w № 18 z r. 1887 dod. lit. „Kraji.” —

11.464.454

(A)

VOLAPÜK

CZYLI

JEZYK MIĘDZYNARODOWY

wyłożony w ośmiu lekcjach
dla użytku kupców w kantorach, podróżnych w hotelach etc.

LEKCJA I.

Zasady gramatyczne.

Wymawianie: c brzmi jak dz np. cem (czytaj dżem) izba.
j brzmi jak sz np. jön (czytaj szön) piękność.
s przed samogł. brzmi jak z np. selön (czytaj
zelun) sprzedać.
v brzmi jak w np. vin (czytaj win) wino.
y brzmi jak j np. yag (czytaj jag) polowanie.
z brzmi jak c np. zif (czytaj cyf) pokój.
ei brzmi jak aj np. meid (czytaj majd) łąka.
ä brzmi jak e np. äpladom (czytaj epladom) po-
stawił.
ö brzmi jak franc. eu np. kaföp (czytaj kafeup)
kawiarnia.
ü brzmi jak niem ui np. glünik (czytaj glünik)
zielony.
ie brzmi jak i np. bien (czytaj bin) pszczoła.

Odczytywanie i wymawianie nie przedstawia zresztą żad-
nych trudności.

Samogłoski a, (ä), e, i, o, u w tym porządku służą do formo-
wania deklinacyi i koniugacyi.

Liczba mnoga tworzy się w rzeczownikach, gdy do liczby
pojedynczej dodamy s, np. fat — ojciec, fats — ojcowie.

Podług tego każdy łatwo już utworzy liczbę mnogą od na-
stępujących rzeczowników: tim — czas, yel — rok, mul — miesiąc,
vig — tydzień, del — dzień, düp — godzina.

Rzeczownikowa deklinacya tak się przedstawia:

buk — książka	buk-s — książki
buk-a — książki	buk-as — książek
buk e — książce	buk-es — książkom
buk-i — książkę	buk-is — książki

Podług tego wzoru podaje się do odmiany: mot — matka, son — syn, blod — brat, zof — miasto, dom — dom, gad — ogród.

Złożenie wyrazów powstaje w ten sposób, iż wyraz główny stawia się w drugim przypadku, np. vol — świat, pük — mowa; stąd — volapük — język świata.

Utworzyć wyrazy złożone z następujących wyrazów: dom — dom, yan — drzwi, (domayan = drzwi domu), gad — ogród i plan — roślina, vin — wino i glät — szklanka, pom — owoc i gad — ogród. Jak będzie złożony wyraz — ogród kwiatowy? (flol — kwiat). Dülin — stal i pen — pióro, valad — oczekiwanie i säl — sala, (valadassäl = czekalnia), reg — król i kinän — państwo (a jak będzie królestwo?)

Rodzaj żeński tworzy się przez dodanie *ji* przed wyrazem, np. dog — pies, *ji-dog* — suka.

Ta sama sylaba oznacza kobietę zaślubioną, np. tidel — nauczyciel, *ji-tidel* — nauczycielowa; *ji-son* — zaślubiona córka.

Sylaba *of* oznacza znowu urząd albo wolny stan niewiasty, np. *of-tidel* — nauczycielka, *of-son* — córka, będąca panną.

Wiedząc, iż *vobel* = robotnik, a *calel* = urzędnik, utworzyć rzeczowniki: żona robotnika, żona urzędnika, robotnica i urzędniczka.

Zaimki osobiste mają taką samą deklinacyę, jak rzeczowniki, np.

ob — ja, oba — mnie, obe — mi, obi — mię.
ol — ty, ola — ciębie, ole — ci, oli — cię.
om — on, oma — jego, omé — mu, omi — go.
of — ona, ofa — jej, ofe — jej, ofi — ją.
obs — my, obas — nas, obes — nam, obis — nas.
ols — wy, olas — was, oles — wam, olis — was.
ons — wy (gdy się przemawia grzecznie, jak po niem. <i>Sie</i>), onsa, onse, onsi (was, wam, was).
oms — oni, omas — ich, omes — im, omis — ich.
ofs — one, ofas — ich, ofes — im, ofis — je.

Każdy bez wyjątku czasownik kończy się w bezokoliczniku na *ön*, np. *binön* — być, *labön* — mieć.

III

Odrzucając tę końcówkę *ön* i dodając zaimki, otrzymamy czas terażniejszy, a to w każdym czasowniku, np.

binob — jestem	binobs — jesteśmy
binol — jesteś	binols — jesteście
binom — on jest	binons — jesteś pan (Sie)
binof — ona jest	binoms — są (oni)
binos — ono jest	binofs — są (one)
binon — jest się (nieosobiście)	

Podług powyższego wzoru należy utworzyć czas terażniejszy od czasowników: labön—mieć, pükön—mówić, löfön—kochać, lifön—żyć, fidön—jeść, dlinön—pić.

Przymiotnik kończy się zawsze na *ik* i przez dodanie tej końcówki można go utworzyć z każdego rzeczownika, np. jön — piękność, a jönik — piękny. Przymiotnik stawia się po rzeczowniku i jest nieodmienny. Gdy idzie o szczególny nacisk, można go położyć i przed rzeczownikiem i wtedy zgadza on się w liczbie oraz przypadku ze swym rzeczownikiem; np. fat gudik — dobry ojciec, fata gudik — dobrego ojca, lub też — gudika fat i t. d.

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

litam — okno	yulibik — niebieski
litamajöt — okienica	yelibik — żółty
bifoin — franka	gedik — szary
bög — szafa	blonik — brunatny
kömod — komoda	gudik — dobry
söf — sofa	badik — zły
tab — stół	klilik — jasny
stul — krzesło	jönik — piękny
fön — piec	delidik — drogi
lok — zwierciadło	nedelidik — tani
pänod — obraz	magifik — wspaniały
völ — ściana	lemön — kupić
glun — podłoga	selön — sprzedać
teg — powała	blinön — przynieść
litapol — lampa	givön — dać
litakop — lichtarz	lugivön — pożyczać
pianofod — fortepian	legivön — darować
pianino — pianino	ködütön — wynająć
gletik — wielki	föködütön — nająć, zająć
smalik — mały	lönön — należeć
vietik — biały	manifön — otworzyć
blägik — czarny	volapükön — mówić językiem świata
ledik — czerwony	e) przed samogłoskami ed) — i
glünik — zielony	

Ć w i o z e n i e I.

Labob tabi e stulis. — Fön binom gletik. — Bifoins binoms ledik. — Pianofod lönom fate. — Blinof litakipis e litapoli. — Teg

binom vietik. — Manifoms litamajötis. — Bög binom smalik. — Labof loki jönik. — Cems binoms klilik. — Ködutols cemis. — Givols bifoinis mote. — Volapükons. — Givols bukis blode. — Valadasäl binom jönik. — Lugivom obe|penis. — Pcm binom gudik. — Laboms penis badik.

Ć w i c z e n i e II.

Owoc jest dobry. — Mam piękną komodę. — Krzesła są złe. — On daje ojcu lampę. — Mówi się volapükiem. — Ona otwiera drzwi i okna. — Mamy obraz. — Kupuję pióra stalowe (stalówki). — On sprzedaje szafę. — Ofiarujecie matce franki. — On ci pożycza szafy (4 przyp.). — Podłoga jest biała. — Powąła pokoju jest biała. — Lampy są wspaniałe. — Najmujemy izbę. — Ona daje mu piękne kwiaty. — Sofa jest droga. — Krzesła są tanie. — Kupujemy zielone franki. — Dom i ogród należą do ojca (3 przyp. l. p.). — Przynosi (on) krzesła.

LEKCYA II.

Przymyki stoją przed rzeczownikami i rządzą tylko na pytanie *dokąd* czwartym przypadkiem, np. in zif — w mieście, a in zifi — do miasta.

Jeżeli nie stoi żaden zaimek pytający lub w ogóle jaki py-tajnik, to formę pytania w czasowniku wyraża się, dodając partykułę *li* na początku lub na końcu, np. li-binob lub binob-li? Czy jestem?

Przeoczenie wyraża się przez *no* — nie, np. no li-binob lub no binob-li? Czy nie jestem?

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

bim — drzewo	fonad — studnia
bel — góra	leflum — strumień
fot — las	stam — pień
lubim — krzew (<i>lu</i> oznacza pogar- dliwe zdrobnienie, <i>le</i> przeciwnie)	put — płot
nebel — dolina (nie-góra)	bluk — strumyk
foet — dziczyna	bimelam — gałąź (konar)
bujad — krzak	bud — parkan
meid — łąka	lut — powietrze
feil — rola	tuig — gałązka
yeb — trawa	bledad — altana
sigayeb — siano	floed — kwiecie
stol — słoma	söl — pan
bledem — liście	läd — pani, dama
jal — kora	si — tak
flum — rzeka	sil — niebo
bled — liść	tal — ziemia
	domanim — bydło

jeval — koń	monitön — jeździć wierzchem
xol — wół	feilön — orać
kun — krowa	su — na
jip — owca	neb — obok, przy
svin — świnia	büf — przed (o czasie)
jevalöp — stajnia	bif — przed (o miejscu)
vab — wóz	po — po (o miejscu)
lunulüdön — karmić	pos — po (o czasie)
glünön — zieleniec	dis — pod
floön — kwitnąć	len — na
plöbön — udać się, prosperować	jü — aż do
glofön — rosnąć	plä — oprócz
spatön — przechodzić się	al — według (o kierunku)
vobön — pracować	flo — dla, za
vegön — jechać	ko — z (przed o — ke)
pladön — stawiać, kłaść	zü — dokola

Ć w i c z e n i e I.

No li-lunulüdols jevalis? — Si, Söl, lunulüdots omis. — Li-labons jevalöpi? — No, Söl. — Spatobs in gad. — Bims no floloms. — No li-spatons? — No li-labof vabi e jevalis? — Selom xolis e kunis. — Bleds bimas binoms glünik. — Lemob pomabimis. — Meids e feils lönom s ofe. — Li-monitons? — No monitob, vegob. — Meids no glünoms. — Bim labom floledis vietik. — Legivom obe flolis e pomi. — Tal binom gletik. — Li-lugivom ome jevali? — Vobel feilom. — Vegons-li in zifi? — Li-spatons ko obs? — Li-labom bukis plo ob? — Pladob stulis zü tabis.

Ć w i c z e n i e II.

Czy kupujecie siano i słomę? — Czy karmicie krowę? — Drzewa mają konary, gałęzie i liście. — Trawa jest zielona. — Czy nie idziecie z nami na przechadzkę? — Czy on jeździ wierzchem? — Stajnia jest niewielka. — Kwiaty kwitną. — Czy on sprzedaje dom, łąki i role? — Krzesła i stoły są białe. — Czy pan kupujesz kwiaty? — Czy łąki się zielenią? — Stawiamy krzesła pod drzewem. — Ona mi ofiaruje kwiaty. — Czy konie należą do ojca (3 przyp. l. p.)? — Rośliny nie udają się. — Owoc jest tani. — Studnia należy do nas (nam).

LEKCJA III.

Czas przeszły niedokonany tworzy się przez dodanie *ä* przed czasownikiem w czasie teraźniejszym, np. äbinob — bywałem, älabob — miewałem, älemob — kupiłem, äselob — sprzedałem.

Czas zaś przeszły dokonany tworzy się przez dodanie *e* przed czasem teraźniejszym, np. ebinob — byłem, elabob — miałem, elemob — kupiłem, eselob — sprzedałem.

Zaprzeszły czas znowu wymaga w tym razie i, np. ibinob—byłem był, ilabob—miałem był, ilamob—kupiłem był, iselob—sprzedawałem był.

Zaimki dzierżawcze są takie: obik—mój, olik twój, omik — jego, ofik—jej, obsik—nasz, olsik—wasz, onsik—wasz (pański), omsik—ich (rodz. męzki), ofsik—ich (kobiet).

Zamiast powyższych zaimków można używać 2 przyp. od zaimków osobistych, np. buk obik lub buk oba — moja książka.

Stopień wyższy w przymiotnikach tworzy się przez dodanie końcówki *um*, a najwyższy—*ün*, przysłówki zaś otrzymują zakończenie *o*, np. gletik—wielki, gletikum—większy, gletikün—największy, gletiko — wielce, gletikumo — więcej i gletiküno — najwięcej.

Polskie *niż* po stopniu wyższym oddaje się przez *ka*.

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

joted — hotel	pep — pieprz
leloted — wielki hotel	vinig — ocet
luloted — mała, licha oberża	leül — oliwa
lotel — oberżysta	mutin — gorczyca
lotöp — oberża, gospoda	flad — butelka, flasza
staud — restauracya	vat — woda
bötel — kelner	glät — szklanka, kielich
lot — gość	bil — piwo
lotön — zajeżdżać na popas	tied — herbata
bov — misa	kaf — kawa
bovil — czarka	svinamit — wieprzowina
smabov — talerz (mała misa)	fit — ryba
por — porcy	bödem — drób
zibakad — spis potraw	loet — pieczeń
vinakad — spis win	loetön — piec
bod — chleb	lososit — kiełbasa
mit — mięso	sup — zupa
bubamit — wołowina	glüned — jarzyna
smaxolamit — cielęcina	fömad — ser
del — dzień	mileg — masło
gödel — rano	milig — mleko
zendel — południe	jokolad — czekolada
vendel — wieczór	kaföp — kawiarnia
fid — posiłek	gased — gazeta
göled — śniadanie	filäb — zapalka
zendelafid — obiad	zigad — cygare
vendelafid — wieczerza	smazigad — papieros
spun — łyżka	smokön — palić tytoń
neif — nóż	legivot (dlinamon) — napiwek, tryngelt
fok — widelec	bönedön — obstalować
nög — jaje	u — (przed samogłoską <i>ud</i>) — albo
sal — sól	

VII

Ćwiczenie I.

No li-smokons? — Zif obas labom lotedis gudik. — Elemob zigadis. — Lotel äselom domi oma. — Bötel iblinom fladi vina. — Labobs fitis in flum obas. — No li-ibonedons gasesi? — No smokob. — Ägivob ome dlinamoni. — Deli, gudik, Söl! — Läd gudik ägivof obe bukis. — Eblinom spuni, neifi e foki. — Göled äbinom badik. — Zendelafid ebinom delidik. — Ipladof bovi su tabi. — No li-ezendelafidons ko obs? — Idlinobs fladi vina. — Elegivof ole litapoli magifik. — Efidobs supi, miti e glünedi. — Bötel blinom ome fömadi, milegi e bodi. — No li-blinons obe nögis? — Gad obas binom jönikum ka onsik. — Lotel labom gadi jönikün in zif obas. — No labob filäbis. — Äpladom fladi dis tabi. — Söl fat onsa smokom-li? — Lotel obas no li-babom cemis jönik? — Ädlinob gläti bila.

Ćwiczenie II.

Wasza oberża jest lepsza niż nasza. — Mamy złe oberże w naszym mieście. — Czy nie macie ryb w swojej (waszej) rzece? — Postawiłem kwiaty na komodzie. — Czy książki należą do oberżysty (3 przyp.)? — Czy wasz pan ojciec kupił cygar? — Czyście wypili butelkę wina? — Kelner przyniósł nam spis potraw. — Jadem porcyę pieczeni. — Czy pijesz pan filiżankę (czarkę — bovil) kawy? — Mieliśmy dobrą wieczerzę. — Wasze kawiarnie nie są lepsze niż nasze. — Ser nie jest dobry. — Czy jadasz pan jarzynę? — Czyś pan nie kupił ryb? — Wołowina jest lepsza niż cielęcina. — Czy kelner przyniósł nam filiżankę czekolady? — Piłem wino i piwo. — Czy pan masz pieczeń? — On przynosi sól, pieprz, ocet, oliwę i gorczycę. — Oberżysta sprzedaje swoją restauracyę. — Czyśmy nie mieli dobrego śniadania? — Czy pan palisz cygara, lub papierosy?

LEKCYA IV.

Czas przyszły I tworzy się, dodając do czasownika w czasie teraźniejszym na początku *o*, np. obinob — będę, olabob — będę miał, ofidob — będę jadł.

Czas przyszły II tworzy się znowu, dodając do czasu teraźniejszego na początku *u*, np. ubinob — będę (ich werde gewesen sein), ulabob — będę miał, ufidob — będę jadł i t. d.

Liczebniki główne są:

bal — 1
tel — 2
kil — 3

fol — 4
lul — 5
mäl — 6

vel — 7
jöl — 8
zül — 9

VIII

Dziesiątki tworzą się jak liczba mnoga:

bals — 10	balsevel — 17	mäls — 60
balsebal — 11	balsejöl — 18	vels — 70
balsetel — 12	balsezül — 19	jöls — 80
balsekil — 13	tels — 20	züls — 90
balsefol — 14	kils — 30	tum — 100
balselul — 15	föls — 40	mil — 1,000
balsemäl — 16	luls — 50	balion — 1,000,000
baliade — miliard	düp kilid e lafik — $3\frac{1}{2}$ godziny	
düp lafik — $\frac{1}{2}$ godziny	düp kilid e földils kil — $3\frac{3}{4}$ godziny	
foldil düpa — $\frac{1}{4}$ godziny	düp folid — 4 godzina	
düp kilid — 3 godzina	minut — minuta	
düp kilid e födil — $3\frac{1}{4}$ godziny	sekun — sekunda	

Liczby porządkowe tworzą się przez dodanie końcówki *id* do liczb głównych:

balid — 1-y	velid — 7-y	telsid — 20-y
telid — 2-i	jölid — 8-y	kilsid 30-ty
kilid — 3-ci	zülid — 9-y	tumid — 100-y
folid — 4-y	balsid — 10-y	milid — tysięczny
lulid — 5-y	balsebalid — 11-y	balionid — milionowy
mälid — 6-y	balsetelid — 12 ty	

Zaimki wskazujące:

at — ten; söl at — ten pan
 et — ów; läd et — owa pani
 it — sam; of it — ona sama
 ot — też sama; läd ot — też sama pani.

Zaimki pytające:

kim — kto? kiom, kimik — który? np. kiom (kimik) atas sölas binom fat onsa?
 ji-kim, of-kim — która? (skrótowe także — kif i kiof) kios — które? kis — co?
 kimid — kilokrotny? kiplad — gdzie? kitim, kiüp — kiedy?

Zaimki względne:

kel, ji-kel (of-kel), kelos — który, która, które
 ut kel — ten, który.

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

ban — kąpiel	lezug — pociąg kolei żelaznej
täv — podróż	biliet — bilet
tävön — podróżować	vegam — jazda
tävel — podróżny	gevegam — jazda z powrotem (powrót)
lelod — kolej żelazna	tävasak — torba podróżna
päkem — pakunek	lomibad — parasol
komfed — kufer	jadet — parasolka (od słońca)
moveg — odejście, odjazd	spatin — laska
movegön — odejść	motävön — odjechać
stejen — Bahnhof	nakömön — przybyć

motäv — odjazd	vifafut — welocyped
naköm — przybycie	ninoveg — tunel
ladet — adres	pot — poczta
penedamäk — marka pocztowa	potakad — karta pocztowa
penedamzel — listonosz	potacal — urząd pocztowy
nanam — pobranie pocztowe (Nachnahme)	potel — urzędnik pocztowy
me nanam — za pobraniem pocztowem	pened — list
potön — posłać pocztą	gölik — wcześniej
bonedön — abonować	latik — późno
sedön — wysłać	lif — życie
telegaf — telegraf	lifön — żyć
telegafön — telegrafować	begön — prosić
telegam — telegram	fögetön — zapomnieć
telefon — telefon	vilön — chcieć
telefonön — telefonować	vipön — życzyć
pelön — zapłacić	valadön — oczekiwać
potamon — porto	danön — dziękować
glok — zegarek	naf — okręt
lenunön — bić godziny	mel — morze
bisespidön — poprzedzać	stemanaf — parowiec
geblibön — późno przybywać	stemabot — czółno parowe
jonön — isć (o zegarze)	skubabot — szrubowy parowiec
suzugön — naciągać	mödik — wiele
golön — isć	nemödik — mało
blibön — zostać	tudel — dzisiaj
stanön — stać	kikod — dlaczego?
vifalezug — sznelcug	vemo — bardzo
	i (przed samogłoską <i>id</i>) także
	ab — ale

Ć w i c z e n i e I.

Ogolobs in zifi. — Umotövom. — Osedob onse bukis at me nanam. — Li-efögetons tävasaki onsa? — Li-golons in bani? — No, Söl! — Omotävobs düp telid (o 2-ej godzinie). — Li-vipols bilietis? — Glock oba jonom gudiko. — Düp kimik binom? — Binom düp folid. — Su glock ola binom düp balid e lafik. — Glock obas geblibom. — Glock al obisespidom. — Glock elenunom düpi balsid. — Li-binos latik? — No, Söl, binos gölik. — Glock oba eblibom stanön. — Efögetob suzugön omi. — Lifayelis limödik labons? — Labob lifayelis folsezül. — Deli kimid labobs tudel? — Tudel labobs telsekulidi. — Li-ospatons? — No, Söl. — Kitom omätovons? — Li-labons lömibadi? — Lezug unakömom. — Kiplad binom stejen zifa? — Stejenis limödik labons? — Etelefobs tudel. — Apotob ofe bukis kelis ivipof. — Läd ot ägiovom obe penedamäkis. — Li-vipons potakadis? — Ovegobs su lelod. — Yel labom delis kitum mäselul. — Vig labom delis vel. — Del labom düpis telsefol. — Otelefobs blode obas. — Kitim ozendela-fidons? — Düp balid. — Lifayelis homödik labof läd at? — Ulabols deli jönik. — Söl fat onsa ubinom in zif. — Li-valadons vifalezugi? — Opotob onse gasedis. — Kisi vipons? — Vipob lemön tävasaki.

Ćwiczenie II.

Czy będziesz pan telegrafował do urzędnika pocztowego? — Ilu listów pan oczekujesz? — Ja mu pošę pocztą owoców (4 przyp.). — Mój ojciec podróż opłaci. — Ile biletów pan sobie życzysz? — Która godzina? — Jest $\frac{3}{4}$ 2. — Jest $\frac{1}{2}$ 4. — Jest $\frac{3}{4}$ 6. — Jest $\frac{1}{2}$ 10. — Którego dnia mamy dzisiaj? — Dzisiaj mamy trzeciego. — Zapomniałem jego adresu. — Wasz pan ojciec nie odjedzie. — Dziękuję panu za adres, któryś mi przysłał. — Który zegarek pan kupisz? — Ten zegarek pospiesza. — Sam król będzie w mieście. — Czy już późno? — Godzina ma 60 minut, a minuta ma 60 sekund. — On pojedzie koleją żelazną. — Kiedy ona przybędzie? — O ósmej. — Kiedy odejdzie pospieszny pociąg (sznelcug)? — O godzinie $\frac{3}{4}$ 2. — Czy będziecie mieli dużo pakunków? — Wasz pan ojciec będzie miał nasz adres. — Będziemy oczekiwali listonosza. — Przyniosę wam parasol. — Czy on nam przysłał kufer? — Będziecie sobie życzeli naszego odjazdu. — Podróż będzie piękna. — Ta dama będzie sobie życzyła swej parasolki. — Nasz brat uda się do Włoch. — Nasze miasto będzie miało dwie koleje żelazne. — Bahnhof (dworzec) waszego miasta będzie większy aniżeli nasz. — Rok ma 12 miesięcy. — Czy sobie pan życzysz kart pocztowych? — Tak jest! — Oberżysta nie sprzeda swej oberży i swego pięknego domu.

LEKCYA V.

Tryb warunkowy tworzy się przez dodanie końcówki *öv* do czasu przeszłego niedokonanego i do czasu zaprzeszłego, np.

äbinoböv — byłbym	älifoböv — żyłbym
ibinoböv — byłbym był	ilifoböv — żyłbym był
älaboböv — miałbym	äfidoböv — jadłbym
ilaboböv — miałbym był	ifidoböv — jadłbym był

Jest jeszcze tryb warunkowy, a właściwie życzący, zakończony na *öx*, np. *binosöx ya düp balid* — oby już był 1-a godzina.

Tryb łączący tworzy się przez dodanie sylaby *la*, np. *äbinobla* — byłbym (zebym był), *ibinobla* — byłbym był (że byłbym był). Kończówkę tę można dodawać do wszystkich czasów trybu oznajmującego; atoli, ściśle biorąc, tryb łączący przypada tylko po *if* — jeżeli (gdyby) w czasie przeszłym niedokonanym i zaprzeszłym, np. *if älabobla* — jeżelibym miał (gdybym miał), *if ilobobla* — gdybym był miał.

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

men — człowiek	liladön — czytać
kop — ciało	lödön — mieszkać
lan — dusza	mekön — robić
kap — głowa	mesedön — nagradzać
hel — włos	nunön — donieść
fom — czoło	pönön — karać
logod — twarz (rysy)	lömibön — padać (o deszczu)
log — oko	nifön — padać (o śniegu)
nökeb — szyja	lobedön — być posłusznym
blöt — pierś	polön — nieść
bäk — grzbiet	dilimön — marzyć, śnić
jot — barka	slipön — spać
lam — ramię	smilön — śmiać się
nam — ręka	dlenön — płakać
lamafleg — łokieć	sevön — znać
fined — palec	blekön — łamać
logad — wzrok	stegön — wtykać
lil — ucho	diblekön — stłuc, złamać
nud — nos	deilon — umrzeć
mud — usta	sepön — pogrzebać
lip — warga	odelo — jutro
tut — ząb	udelo — pojutrze
lineg — język	ya — już
guk — podniebienie	liko — jak?
cig — policzek	ven — gdy
klotad — ubranie	nog — jeszcze
vatüked — bielizna	na — potem gdy
jit — koszula	das — że
disablit — gatki	mogolön — odejść
stog — pończocha	sagön — powiedzieć
nudod — chustka do nosa	säkön — pytać
but — but	pölüdön — stracić
juk — trzewik	nolön — wiedzieć
blit — spodnie	tuvön — znaleźć
blötaklot — kamizelka	getön — dostać
nöked — krawat	spelön — spodziewać się
gun — surdut	yufön — pomagać
pok — kieszeń	penön — pisać
mäned — płaszcz	dünön — służyć
hät — kapelusz	dalön — pozwolić
lu-hät — czapka	pömetön — obiecać, przyrzec
namaleg — rękawiczka	kanön — módz
adelo — dzisiaj	kapalön — rozumieć
ädelo — wczoraj	saunik — zdrowy
edelo — przedwczoraj	malädik — chory
pun — pięść	pöfik — ubogi
stomag — żołądek	liegik — bogaty
tigap — udo	nitedik — zajmujący
fut — noga	lonedüpik — modny
finap — palec u nogi	lonedik — długi
klüf — paznokieć	blefik — krótki
balib — broda	nulik — nowy
dol — ból	vamik — ciepły
lilön — słuchać	kalodik — zimny
klödön — wierzyć, sądzić	

Ć w i c z e n i e I.

Alemoböv bukis, if äkonob-la pelön omis.—Isagoböv osi, if änob-la osi.—If äbinob-la liegik, ätävoböv.—Sedob onse stogis kelis elemons. — Openobs onse odelo. — Li-egetons blitis nulik, kelis evipons?—Abliboböv, if äkanob-la.—Li-äkömonsöv, if äkanons-la?—No okanob, pelön klotadi, keli elemob.—Egetom blitis, guni, häti e butis.—Kisi vilons dlinön, Läds e Söls? — Me labom namis tel.—Sevob sölis at fol: tel at binoms liegik, tel et binoms pöfik. — Kisi openobs ome? — Amekoböv tävi at if no äbinob-la malädik. — No kanobs kapälon kelosi sagols. — Klödob e spelob das okömons. — Adelo äbinob malädik. — Buks, kelis, eliladons, binoms nitedik.—Na ipelom, ämogolom.—Eblekob lami.—Ilabob kapadolis.—No li-labons tutadolis? — Adelo omogolobs. — Udelo openob ome.—Äyufoböv onse, if äkanob-la.—If ikanob-la, ipenoböv oles.—Eblinols-li vatükedi oba?—Si, Söl.—Li-labons namategis jönik? — Läd at epö üdof nudodi ofa. — Binos nog gölik, kanobs blibön nog.—Vendeli gudik, o läd!

Ć w i c z e n i e II.

Człowiek ma dwoje uszu i jedne usta.— Nie znajduję swoich rękawiczek. — Krawat, któryś pan kupił, jest bardzo piękny. — Jutro wasz pan ojciec odjedzie — Czy możesz mi pan dworcez kolei żelaznej pokazać?— Nie paliłbym (tytoniu), gdybym był chory.— Sądzę, że pan uznasz (znajdziesz) tę książkę za zajmującą.— Gdybym znał jego adres, pisałbym do niego. — Czy jest już późno?— Jak tylko (potem gdy) dostał swoją bieliznę, odjechał. — Czekalbym, gdybym mógł.— O szóstej będziemy obiad jedli.— Jakże pan mówisz? — Czy mię pan nie rozumiesz? — Nagrodziłbym go, gdybym wiedział, gdzie jest. — Miałem ból zębów, nie mogłem przyjść. — Znalazłeś pan moją chustkę do nosa, dziękuję panu!— On mi powiedział, że jego ojciec jutro przybędzie.— Nudno to żyć w małym mieście.— Wczoraj była jeszcze zdrowa.— Która godzina?— Gdzie pan kupiłeś ten czarny kapelusz— Powiem, com słyszał. — Ubranie tej pani jest piękne. — Gdybym był zdrowy, nie chodziłbym do kąpieli.— Ja wam pomogę.— Ile ona ma lat?— Ona ma lat ośmnaście. — Moje trzewiki są nowe. — Sądzę, że pański ojciec dzisiaj przybędzie.

LEKCJA VI.

Charakterystyczną końcówką imiesłowu jest *öl*, np.

binöl — będący

obinöl — mający być

ebinöl—ten, który był (były)

XIII

Bezokolicznik, jak to już wiemy, kończy się zawsze na *ön*.

lifön — żyć, czas teraźniejszy
 elifön — żyć, czas przeszły (gelebt haben)
 olifön — żyć, czas przyszły (leben werden)

Tryb rozkazujący tworzy się przez dodanie *öd*, np.

lifolöd — żyj	lifolsöd — żyjcie!
lifomöd — niech żyje! (on)	lifonsöd — żyj pan!
lifoföd — niech żyje! (ona)	lifomsöd — niech żyją! (oni)
lifonöd — niech się żyje! (man soll leben!)	lifofsöd — niech żyją! (one)
lifosöd — niech żyje! (ono)	elifomöd — niech żyj!
lifobsöd — żyjmy!	olifomöd — niech żyje (w przyszłości)!

Wzmocnioną formą trybu rozkazującego jest przyczepiona końcówka *öz*.

Ażeby wzmocnić życzenie tworzy się znowu tryb rozkazujący na *ös*, np.

Deut lifomös! — Niech żyje Germania!
 Sagonsös obel! — Raczże mi pan powiedzieć!

balna — raz	balnik — jednoraki
telna — dwa razy	telnik — dwojaki
kilna — trzykroć	kilnik — trojaki
	balsnik — dziewięćoraki
balik — pojedynczy	a tel — po dwa
telik — pojdwójny	a kil — po trzy
kilik — potrójny	
balido — popierwsze	kilido — potrzecie
telido — powtóre	

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

yanul lub balul — Styczeń	nulayel — Nowy Rok
febul lub telul — Luty	lesustanazäl — Wielkanoc
mäzul lub kilul — Marzec	godabodazäl — Boże Ciało
apul lub folul — Kwiecień	zäl — święto
mayul lub lulul — Maj	vakanüp — ferye
yunul lub mäul — Czerwiec	nem — imię
yulul lub velul — Lipiec	tim — czas
gustul lub jölul — Sierpień	stom — pogoda (w ogóle)
setul lub zülul — Wrzesień	yelatim — pora roku
otul lub balsul — Październik	flolatim — wiosna
novul lub balsebalul — Listopad	hitatim — lato
dekul lub balsetelul — Grudzień	flukatim — jesień
soldel lub balüdel — Niedziela	nifatim — zima
mundel lub telüdel — Poniedziałek	tedel — kupiec
tusdel lub kilidel — Wtorek	tedal — kupiec en gros
vesdel lub folidel — Środa	ted — handel
dödel lub lulüdel — Czwartek	can — towar
fidel lub mälüdel — Piątek	lemacem — sklep
zädel lub velüdel — Sobota	lelitam — szyba w sklepie (wystawa)
lemotöfazäl — Boże Narodzenie	sam — wzór

tedadünan — ajent handlowy	gladön — marznąć
tedadünan tävel — komiwojażer	lömibön — padać (o deszczu)
cän — Wechsel	nifön — padać (o śniegu)
mon — pieniądze	tötön — grzmieć
leböb — giełda	leliton — błyskać się
tikälazäl — Zielone Świątki	jodön — padać (o gradzie)
tidel — nauczyciel	melidön — zasłużyć
plofed — profesor	sutovön — podnieść
jul — szkoła	letön — pozwolić, zostawić
klad — klasa	givön vobi (z 3-m przyp.) dać zajęcie
juled — uczeń	mütön — musieć
niver — uniwersytet	falön — upaść
studel — student	gesagön — odpowiedzieć
gümnadl — gimnazjum	gekömön — powrócić
pädel — pleban	sumön — brać
glüg — kościół	lensumön — przyjąć
kanel — sztukmistrz	lenadön — uczyć się
kan — sztuka	dolön — boleć
pänel — malarz	beladön — obciążać
bukatedel — księgarz	falön — upaść
tabel — stolarz	gesagön — odpowiedzieć
taböp — stolarstwo	gekömön — powrócić
cemel — cieśla	sumön — brać
mönel — mularz	lemumön — przyjąć
kikel — ślusarz	lenadön — uczyć się
telel — kowal	dolön — boleć
cinüfel — mechanik	böladön — obciążać
glokel — zegarmistrz	sibinön — mieć się
golüdel — złotnik	nägön — szyć
mitel — rzeźnik	stogön — robić na drutach
mitelöp — rzeźnia	stikön — haftować
vivel — tkacz	nedön — potrzebować
teladel — krawiec	plobo — należyty, zasadniczy
jukel — szewc	vobacem — warsztat
jäf — interes	mazel — majster
namun — rzemiosło	logön — widzieć
namunel — rzemieślnik	lovepolön — tłumaczyć
sanel — lekarz	benovipön — życzyć szczęścia
löfön — kochać	sekusadön — uniewinnić
bizugön — przekładać	lenu — właśnie co tylko, dopiero co
sugivön — zadawać	nebuko — na pamięć
dledön — obawiać się	nepöko — bez błędu
fögivön — przebaczać	penedo — listownie
kostön — kosztować	domo — w domu

Ć w i c z e n i e I.

Stok kimik binom?—Tudel binos vamik.—Spelob, das olö-mibos.—Ya elelitos.—Kap dolom obe.—Deilöl ägivom obe gloki oma.—Klödob das böladob onsi.—Blinolsöd obes fladi vina e glätis.—Buk at binom vemo nitedik.—In nifatim nifos e glados.—Tedel olensumom cäni.—No li-labons mitelöpi nulik?—Blibolsöd domo, okömob al logön kelosi evobols.—Lenadolsöd kani at!—Nedöl moni, mütob vobön.—In nifatim binos kalodik.—Mayul e setul

binoms muls jönikün. — No li-oblibons domo? — Teladel eblinom onse klotadi nulik. — Li-nedons moni? — Ädeilcböv, if ämütob-lablibön in zif at. — Binöl malädik, no kanob spatön. — Vobolsöz! — If no lömibos, omatävobs. — Eliladob gasedis. — No ebinons-li in glüg? — Kiplad binom vobacem onsa? — In süt at sibinoms lemacems mödik. — No li-elogons lelitamis tedelas at? — Binöl in Deut, vipob lenadön püki at. — Sagonsöd obe, zigads kimik binoms gudikün? — No fögetolsöd vobi olas! — Plofed elovelopim bukis mödik. — Lenadolsöd namuni! — Spelob das no ojodos. — In zif at sibinoms glügs fol. — Begob onsi, givonsöd obe zibakadi! — No li-bizugons vini hile? — Logonsös sami jönik. — No nolöl ladeti oma, no kanob gesagön ome. — Jukel eblinom butis e jukis. — Kikel omanifom yani. — Lömibos, manifonsöd lömibadi. — In gad at sibinoms floks mödik kelis no ulogons, — Bukatedel obas meköm jäfis gudik. — Fögivonsös obe! — Masel liföl in Deut, älenadom püki at. — Stegonsöd moni in poki onsa. — Liladöl buki at, no älilob kömöns onsi.

Ć w i c z e n i e II.

Pozwól pan pokazać sobie kwiaty w moim ogrodzie. — Ponieważ nie mam czasu, aby napisać do pana, proszę go więc przyjść do mnie. — Potrzebuję nowego kapelusza i rękawiczek. — Przynies mi pan jutro moje nowe spodnie. — Czyś mi pan przyniósł bieliznę, którą panu dałem przedwczoraj? — Ponieważ mam zamiar odjechać (imiesłów), proszę pana przebaczyć mi (sekusadön). — Pij pan z tej szklanki, przyniosę też panu talerz, nóż i widelec. — Przyjmijcie ten weksel. — Pozostańcie w domu. — Przebaczcie memu bratu, on nie może przyjść o trzeciej. — Czy znacie imiona miesięcy i dni? — Boże Narodzenie jest dla dzieci najpiękniejszym świętem w roku (2 przyp.). — Zadajcie uczniom, aby się nauczyli imion rzemieślników. — Czy ona odpowiadała? — Pański ojciec będzie na wasz (pański) list oczekiwał. — Ten majster zajmuje wielu robotników. — Kiedym się przechadzał po ogrodzie, zgubiłem swój nóż. — Spodziewam się, że ten list przetłumaczycie. — Nie byłbym chory, gdybym był w domu pozostał. — Czyż grad nie pada? — Nie, śnieg pada. — Błyska się i grzmi. — Włóż pieniądze do kieszeni. — Ponieważ się obawiałem, aby panu nie przeszkadzać, więc nie przyszedłem. — Złotnik jest w swoim warsztacie. — Wasz pan ojciec będzie w kościele. — Lekarz przybędzie, oczekujcie go w waszym pokoju. — Gdybym miał czas, przetłumaczyłbym tę książkę. — Którą porę roku przekładacie? — Przekładam lato nad wiosną. — W naszym mieście znajdują się dobrzy stolarze. — Uczniowie czwartej klasy gimnazjum mają 18 do 19 lat. — Luty ma dni 28 lub 29. — Ilu uczniów jest (są) w waszej klasie? — Czy możesz pan ten list bez błędu tłumaczyć? — Naucz się imion mie-

sięcy na pamięć! — Haftujcie te chustki do nosa! — Skoro mi nie jesteście posłuszni, będę was nalezyocie karał. — Dopiero co 10-a wybiła.—Czy ona umie szyć i robić na drutach?—Czy znacie tych panów?—Tak jest, ten jest malarz a tamten mechanik.—Czy pan potrzebujesz pieniędzy? — Ponieważ mam jego adres, napisz do niego, com słyszał. — W Niemczech mamy wiele i dobrych uniwersytetów.— Dzisiaj jest ciepło, wczoraj było zimno. — W lecie jest wiele kwiatów w naszym ogrodzie.

LEKCYA VII.

Chcąc wyrazić formę bierną, należy głoskę *p* postawić przed czasownikiem; jedynie tylko czasy terażniejszości wymagają sylaby *pa*, *np*.

papönön — być ukaranym	papönob — jestem karany	papönob — bywałem karany	pepönob — zostałem ukarany	pipönob — byłem był ukarany	popönob — będę karany	pupönob — zostanę ukarany	päpönob-öv — byłbym karany	pipönob-öv — byłbym był karany	papönöl — będąc karanym	pej önöl — ten, który był karany	popönöl — ten, który będzie karany
------------------------	-------------------------	--------------------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------------	---------------------------	----------------------------	--------------------------------	-------------------------	----------------------------------	------------------------------------

Przyimek „przez“ przy formie biernej oddaje się przez *fa*, gdy się odnosi do osoby, zaś przez *dub* — gdy do rzeczy, np. *pevunom dub glöb*, — został zraniony od kuli; *pevunom fa blod oma* — został zraniony przez brata.

Na wyrażenie czynności trwającej używa się głoski *i*, którą się wstawia między nagłosem a tematem czasownika. Czasy terażniejszości wymagają tu *ai*, *np*.

aipönob — karzę (ciągle)	äipönob — karałem (ciągle)	paipönob — bywam karany (ciągle)	paipönob — byłem karany (ciągle)
--------------------------	----------------------------	----------------------------------	----------------------------------

Na oznaczenie czasowników zwrotnych albo się przyczepia sylabę *ok* „się“ do końcówki, albo się ją wstawia pomiędzy temat i końcówkę, np. *gälobok* — cieszę się lub *gälokob*.

Zaimki nieoznaczone:

ek — ktoś	nek — niks	alim — każdy	sembal — jakiś	nonik — nikt	alik — każdy	valiks — wszyscy	bos — coś	nos — nic	ans — niektórzy	mödiks — wielu	nemödiks — niewielu	mödikums — liczni, kilku
-----------	------------	--------------	----------------	--------------	--------------	------------------	-----------	-----------	-----------------	----------------	---------------------	--------------------------

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

süt — ulica	malit — rynek	malitöp — plac rynkowy	konsälöp — ratusz
-------------	---------------	------------------------	-------------------

- sifel — burmistrz
 sif — obywatel
 nilel — sąsiad
 Teatapled kimik binom tudel?—
 Co się dziś gra w teatrze?
 plogam — program
 dukam — przedstawienie
 konzed — koncert
 musig — muzyka
 musigik — muzykalny
 musigel — muzyk
 ledom — pałac
 tom — katedra
 teat — teatr
 teatapled — sztuka teatralna
 lügapled — tragedia
 yofapled — komedia
 lop — opera
 löstakinel — austriak
 löstakinik — austriacki
 Dän — Dania
 dänel — dnńczyk
 dänik — duński
 Bayän — Bawarya
 bayänik — bawarski
 Melop — Ameryka
 musoföp — muzeum
 kasen — koszary
 fablöd — fabryka
 fablödälabel — właściciel fabryki
 lotöp — oberża
 lotöp al gclad blägik —
 oberża pod czarnym kozłem
 fonad — studnia
 Fleat — Francya
 flentel — francuz
 flentik — francuzki
 Nelij — Anglia
 nelijel — anglik
 neliik — angielski
 Jveiz — Szwajcarya
 jveizel — szwajcar
 jveizik — szwajcarski
 deutel — Niemiec
 deutik — niemiecki
 Lusän — Rosya
 lusänel — rosyjanin
 lusänik — rosyjski
 Täl — Włochy
 tälel — włosz
 tälik — włoski
 Spän — Hiszpania
 spänel — hiszpan
 spänik — hiszpański
 Sved — Szwecya
 svedel — szwed
 svedik — szwedzki
 Löstakin — Austrya
 melopel — amerykanin
 melopik — amerykański
 Fikop — Afryka
 fikopel — afrykanin
 fikopik — afrykański
 Silop — Azya
 silopel — azyata
 silopik — azjatycki
 Yulop — Europa
 yulopel — europejczyk
 yulopik — europejski
 Talop — Australia
 talopel — australczyk
 talopik — australski
 lödel — mieszkaniec
 nolüd — północ
 sulüd — południe
 leföd — wschód
 vesüd — zachód
 top — okolica
 vom — kobieta, pani
 vomül — panna
 pal — chłopiec
 ji-pal — dziewczyna
 pal — rodzice
 nök — wuj
 ji-nök — ciotka
 nef — siostrzenica
 ji-nef — siostrzenica
 kösel — kuzyn
 ji-kösel — kuzyna
 fatel — dziadek
 ji-fatel — babka
 motel — dziadek (po matce)
 flen — przyjaciół
 neflen — nieprzyjaciół
 tidel — nauczyciel
 vöd — słowo, wyraz
 vödäsbuk — słownik
 glamal — gramatyka
 pöp — papier
 pöpem — kajet
 lien — linia, kreska
 lienastum — lineal (narzędzie)
 sugiv — zadanie
 sugivön — zadać
 lovepolam — tłumaczenie
 pök — błąd
 nig — atrament
 nigöp — kałamarz
 flumapöp — bibuła
 lienabled — arkusz liniowany (rygi)

xam — egzamin	slobik — ukośny
kaed — mapa	globik — gruby
letab — tablica	plütik — grzeczny
nülüdäp — zakład wychowawczy	fenik — znużony
daduk — wychowanie	dagik — ciemny
mostep — postęp	klilik — jasny
stedik — prosty	zesüdik — potrzebny
dutik — pilny	bäledik — stary
nedutik — leniwy	yunik — młody
koteniik — zadowolniony	fikulik — trudny
nekoteniik — niezadowolniony	nefikulik — łatwy
bleinik — ślepy	vetik — ciężki
muedik — niemy	leitik — lekki
sudik — głuchy	siadön — siadać
sudomuedik — głuchoniemy	siedön — siedzieć
stifik — kulawy	seilöa — milczeć
delön — dzień	plökön — rwać
spidön — śpieszyć się (bez ok się)	poFürdön — skorzystać
memön — przypominać sobie (bez ok)	jaFön — stwarzać
sufadön — być cierpliwym	sükön — szukać
plänön — objaśniać	juitön — używać
växinön — smarować (szuwaksem)	kopanön — towarzyszyć
nevelatön — kłamać	kolkömön — spotkać
zugön — ciągnąć	kipön — trzymać
födön — sprzyjać, popierać	nofön — obrazić
litön — świecić (o świetle)	suädön — namówić
jinön — zdawać się	blüfön — próbować
galön — czuwać	blöfön — dowodzić
zepön — sprawdzić	simulön — postawić się (bez ok)
zitön — mieć miejsce	jäfön — zająć się (bez ok)
finön — skończyć	bumöa — budować
vunön — zranić	jelön — strzelać
vatükön — myć, prać	demanön — żądać
cöpön — rąbać, ciąć	feitön — spierać się
vokön — wołać	debön — być wianym
luvokön — krzyczeć	nokön — pukać
deblinön — sprowadzić	glökön — dzwonić
klugik — krzywy	seitön — kłaść
	seistön — leżeć

Ć w i o z e n i e I.

Liko kanol so feitön ko bod oba?—Mütob debön onse makis fol.—Logonsöd! cils at nevelatoms!—O, vom gudik oba, pönonsös omis!—Popönoms plobo fa ob. — Spelob, das osükons nudodi oba. — Edemanob loeti ko sälad.—Cils pavatükoms.—Glüg nulik pobumom.—Äsiedob neb ol.—Li-löfons fidön glünedi?—Nilel aibumom domis. — Osekusadons, das enofob onsi. — Li-memons söla at? — Läds et golofs in gadi al plökön flolis. — Agälobok kanön kopanön onsi. — Cils vatükomsok. — Jinos das söl fat onsa esuädom onsi. — Pömetolsöd obe no nevelatön.—Nek okanom pledön ke ons. — Nems julelas pavokoms. — Cil at epölüdom lienastumi oma, dledom papönön.—Zugobsok lienis.—Läds vokofs ciles kels

binoms in gad al pledön. — Xam izitomöv, if tidel noibinom-la malädik. — Puls at laboms pöpemis jönik. — Opladolsok po yani. — Binons pejelöl ta stom. — Nokos, manifolsöd yani. — Puls et efögetoms mekön sugivis omas; popönoms fa tidel. — Nedob flumapöpi e lienabledi. — In Melop si-binoms deutels mödik. — Mekonsöd lovepolami nepöko. — Sugivs kelis egetoms, binoms nefikulik. — Cils aimekoms mostepis gudik in nülüdöp at. — Cils gudik pamedoms fa tideli omas. — Binos zesüdik, das lenadols vödis at nebuko. — Nek kanom kapälön kelos patuvos in buk omik. — Läds at li-oklotofsok? — Pesagos obe, das älömibos ädelo. — Li-binos zesüdik, das sagobs kiplad obinobs odelo? — Li-nedons filäbis svedik? — Dledob no pakapölön. — Teatapled kimik obinom udelo? — Namun ailabom gluni golüdik. — Ledma pobumom e spelobs das obinom pefinöl oyelo.

Ć w i o z e n i e II.

Czym jest zraniony? zapytał. — Ten biedny chłopiec jest znużony. — Jak pan możesz tę damę obrażać? — Czy tu jesteśmy od deszczu obronieni? — Wszyscy uczniowie są bardzo pilni, jestem ich postępami zadowolniony. — Kilku jest rannych. — Te dziewczyny nie nie pracowały, one są leniwe. — Wszyscy ludzie nie mogą żyć w wielkich miastach. — Gdyby kto przyszedł, powiedz mi pan o tem. — Każdy uczeń robi postępy, jeżeli jest pilny. — Nie łatwo to nauczyć się języka niemieckiego. — W tem mieście są wielkie fabryki, które należą do bogatych kupców (3-ci przyp. licz. mn.). — Cieszyłem się, że widzę moich przyjaciół. — Pierwsze przedstawienie tej opery będzie miało miejsce jutro. — W oberży pod czarnym kozłem jest bardzo dobre piwo. — Ten pan przeżył kilka lat w Rosyi i Francyi, mówi on po rosyjsku i po francuzku. — Poza domem jest studnia, której woda jest bardzo dobra. — Ubierzcie się, odbędziemy przechadzkę. — Szwajcarzy, Szwedzi, Hiszpanie, Rosyanie, Anglicy i Duńczycy mieszkają w tem mieście. — Chciałbym wiedzieć, która to jest godzina? — Dziadek mojego przyjaciela jutro przybędzie. — Siadaj pan. — Wszystkie koszule są uprane. — Byłoby to łatwo namówić go. — Nie kłóćcie się, miloście. — Koncert się skończył. — Nie znam żadnej z tych dam. — Czy pan wiesz, gdzie jest dworzec kolei żelaznej? — Australia jest mniejsza aniżeli Europa. — Czy pan masz duńskie rękawiczki? — We Francyi jest dużo ludzi, którzy mówią językiem międzynarodowym (volapük). — On żądał spisu potraw, daj mu go pan. — W Bawaryi pije się dużo piwa. — Ile stron świata mamy? — Cztery. — Czy lubisz pan pió piwo bawarskie? — Kupiec przyjmie weksel. — Ilu ludzi zostało zranionych? — Leniwi uczniowie nie robią żadnych postępów. — Czy te towary zostaną sprzedane? — Bawaryja jest królestwem.

LEKCYA VIII.

Najgłówniejsze spójniki są:

ab — ale
 as — gdy
 das — że
 dat — ażeby
 do — chociaż
 du — podczas
 dū — podczas gdy (przeciwstaw.)
 e — i
 fals — w razie, że
 i — także
 ibo — bo
 if — jeżeli
 ifi — jeżeli nawet
 jüs — póty aż
 ka — niż (przy stop. wyż.)

bi — wtedy
 büfo — zanim
 kludo — więc, następnie
 na — potem, gdy
 ni-ni — ani ani
 plas — zamiast
 pläsif — o ile nie
 sis — od czasu
 sesun — skoro tylko
 u — albo
 uf-ud — albo albo
 ünä — tak długo aż
 va — czy
 ven — kiedy
 yed — tymczasem

Przymyki niezłożone:

al — do
 äl — do, ku
 bevü — pod
 bifü — przed (miejsce)
 büfü — przed (czas.)
 da — przez (kierunek)
 de — od
 dem (ü) — dla
 des — od
 dis — pod
 disü — poniżej
 dö — względem
 len — na, u
 nebü — nad
 neu — bez
 ovü — nad, z (hinans)
 pla — zamiast
 plä — oprócz
 plo — dla (przed o- ple)
 plö — oprócz
 po — po (miejscowe)

pos — po (czasowe)
 se — z
 segun — według
 du — podczas gdy
 dub — przez, za pomocą
 fa — przez, od (przy formie biernej)
 in — w
 jü — aż do
 klü -- w skutek
 ko (przed o ke) — z (kim)
 kol -- względnie do
 lä — przy
 sis — od (czasu)
 su — na
 sus — nad
 ta — przeciw
 to — mimo
 ve — wzdłuż
 za — około (blisko)
 zi — wokół

Przymków, utworzonych z rzeczowników przez dodanie ü nauczyć się trzeba z lektury. Tu należą np. pöt — okoliczność, pötü — okolicznościowo, przypadkiem.

Najgłówniejsze nagłosy są:

ge — napowrót, znowu
 givön: gegivön — zwrócić
 letön: geletön — pozostawić
 kömön: gekömön — powrócić
 vokön: gevökön — odwołać

- le* wzmacnia rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki
 begön — prosić; lebegön — nalegać
 jäf — zajęcie; lejäf — wielkie zajęcie (interes en gros)
 jekik — straszny; lejekik — przerażający
lu służy do zdrobnienia, upośledzając
 begön — prosić; lubegön — żebrać (betteln)
 cem — pokój; lucem — izdebka
 godavik — teologiczny; lugodavik — mitologiczny
mi służy do odebrania znaczenia czasownikowi
 pludön — podobać się; mipludön — niepodobać się
ne służy do przeczenia
 dut — pilność; nedut — lenistwo
 läb — szczęście; neläb — nieszczęście
 läbik — szczęśliwy; neläbik — nieszczęśliwy
 pükön — mówić; nepükön — milczeć
gle znaczy — arcy, prze
 bizug — zaleta; glebizug — główna zaleta
 stim — szacunek; glestim — cześć
laf — pół
 nisul — wyspa; lafanisul — półwysep
mö, möd — wiele
 mat — małżeństwo; mömat — wielożeństwo
sma — mało
 veg — droga; smaveg — ścieżka
of służy do wyrażenia formy żeńskiej
 yunel — młodzieniec; of-yunel — dziewica
ba, tel, kil — jeden, dwa, trzy
 log — oko; balogik — jednooki
 pükat — mowa; telapükat — dyalog
 bled — liść; (kilabled) kilabledik — trójlistny
beno — dobrze
 smel — woń (w ogóle); benosmel — zapach
bevü — między
 netik — narodowy; bevünetik — międzynarodowy
bi — przed
 pük — mowa; bipük — przedmowa
de — od
 flumön — płynąć; deflumön — odpłynąć
denu — znowu
 logön — widzieć; denulogön — znowu zobaczyć
disa — pod
 penön — pisać; disapenön — podpisać
du — przez
 gonön — biedz; dugonön — przebiedz
ko — z (oznacza łączność) współ
 blod — brat; — koblod — współbrat
lä — do (oznacza przydanie); *len* — przy
 givön — dać; lägivön — dodać, przyłączyć
 sumön — brać; lensumön — przyjąć
töpo, löpi — nad, górny; *bä* — pod, dolny
 rin — Ren; löporin — górny Ren; bärin — dolny Ren
 tidel — nauczyciel; löpitidel — nauczyciel wyższy
love — nad, prze-, za
 jadön — ocienić; lovejadön — zacienić (za nadto ocienić)

- mo* — precz
polön — nieść; *mopolön* — odnieść precz
nebu — obok, przy
cem — pokój; *nebacem* — oboczny pokój
nin — w (wewnątrz)
lödel — przebywający; *ninlödel* — mieszkaniec
sedön — posyłać; *ninsedön* — importować
se — z (zewnątrz), wy
sumön — brać; *sesumön* — wyjąć
sedön — posyłać; *sesedön* — eksportować, wywozić
ta — przeciw
dunön — działać; *tadunön* — przeciwdziałać
zi — wkoło
logam — widok, spoglądanie; *silogam* — oglądanie się do koła, przezorność

Wyrazy do ćwiczeń, które następują:

<i>danüd</i> — taniec	<i>dlinap</i> — dzbanek
<i>danüdön</i> — tańczyć	<i>biladlinap</i> — dzban piwa
<i>edanüd</i> — bal	<i>bog</i> — skrzynka
<i>jutön</i> — strzelać	<i>penadabog</i> — skrzynka na listy
<i>jutel</i> — strzelec	<i>cog</i> — żart
<i>jutelazäl</i> — święto strzelców	<i>cogabled</i> — humorystyczne pi-
smo
<i>lasam</i> — zgromadzenie	<i>cogön</i> — żartować
<i>lasamön</i> — gromadzić	<i>gasin</i> — gas
<i>kosek</i> — święcenie	<i>gasinafablüd</i> — fabryka gazu
<i>kosekön</i> — święcić	<i>bilön</i> — warzyć (piwo)
<i>glügakosek</i> — poświęcenie ko-
ściół	<i>bilel</i> — piwowar
<i>klig</i> — wojna	<i>bilen</i> — piwowarstwo
<i>kligön</i> — prowadzić wojnę	<i>bükön</i> — drukować
<i>kligel</i> — wojownik	<i>bükel</i> — drukarz
<i>top</i> — miejsce	<i>büken</i> — drukarstwo
<i>kligelatop</i> — miejsce do ćwiczeń
wojskowych	<i>lut</i> — powietrze
<i>kligelam</i> — musztra	<i>lutavat</i> — mgła
<i>kligelön</i> — musztrować	<i>lutabläd</i> — ciąg powietrza
<i>kligäl</i> — duch wojowniczy	<i>lutakälöp</i> — lecznica powietrzem
<i>musam</i> — zabawa, rozmowa	<i>lutanafam</i> — żegluga powietrzna
<i>musamön</i> — bawić się, rozmawiać	<i>ninlemön</i> — zakupić
<i>famülamusam</i> — rodzinna rozry-
wka	<i>seselön</i> — wyprzedać
<i>karnüp</i> — zapusty	<i>ninlem</i> — zakup
<i>karnüpamusam</i> — zabawa zapu-
stna	<i>sezelem</i> — wyprzedaż
<i>danüdamusam</i> — zabawa z tańcami	<i>zilek</i> — koło
<i>sog</i> — towarzystwo	<i>zilekag</i> — kołowy obieg
<i>lusog</i> — czeladź	<i>zilekagöp</i> — cyrk
<i>lesog</i> — wyborowe towarzystwo	<i>kanamonitel</i> — jeździec umiętny
<i>topön</i> — stawiać	<i>bien</i> — pszczoła
<i>setopön</i> — wystawiać	<i>bienadom</i> — ul
<i>setopam</i> — wystawa	<i>kad</i> — karta
<i>bödem</i> — drób	<i>lukad</i> — karta do gry
<i>bödema-setopam</i> — wystawa
drobiu	<i>pledön lukadis</i> — grać w karty
	<i>cögön</i> — grać w szachy
	<i>glad</i> — lód
	<i>gladajukön</i> — ślizgać się
(na łyżwach)

kösum — spożywanie (konsumcya)	cödel — sędzia
kösumaklub — towarzystwo spo- żywcze	melip — morska choroba
tedajul — szkoła handlowa	mük — skromność
turön — gimnastykować się	git — prawo
yal — izba, sala	domadünel — odźwierny
domakipön — prowadzić gospo- darstwo domowe	milagön — podziwiać
klim — występek	pönitön — żałować (z 4 m przyp.)
klimadun — przestępstwo	plöpön — udać się, mieć powo- dzenie
konsef — konserwa	plekön — modlić się
konsefafablüd — fabryka konserw	plivadön — żyć prywatnie
taladlem — trzęsienie ziemi	klödön — wierzyć
vien — wiatr	glötön — zazdrościć
vienastän — chorągiewka wietrzna	lügön — oplakiwać
tuvat — zalew, powódź	kudön — troszczyć się
lasumön badlik — brać za złe	blimön — urządzać
klotad soldelik — niedzielny strój	kofön — szydzić
yübüp — jubileusz	spälön — oszczędzać
sütakul — kolej miejska	galön — czuwać
lemesed — pensya, płaca	gelögön — oglądać się (bez ok)
belem — góry	jenön — stać się, działać się
cunatim — czas postu	kanitön — śpiewać
matadel — dzień wesela	mölodön — zamordować
matapömelik — pan młody	konfidön — powierzyć
nemadel — dzień imienin	konletön — zbierać
balibel — golarz	kopanön — towarzyszyć
gälodam — uciecha	komefön — otrzymać
logim — wino	bitopön — przedstawiać
büd — rozkaz	smivön — smarować
pled — gra, zabawa	kösmivön — konsumować
fased — dowcip	zälön — święcić
flap — cios, uderzenie	lepötön — godzi się, przystawać
monop — monopol	balibelön — golić
tabak — tytoń	pidön — oplakiwać, żałować
ji-dadukel — wychowawczyni	cänön — zmieniać
	tuvön — napotkać, zastać

Ć w i c z e n i e I.

Komenalöf aibinom stäbin relas valik. — Sibinoms bilens mödik in Bayan. — Ogolobs in zifi al mekön ninlemis. — Buts oba no binoms peväxinöl. — In zif obas sibinoms malädöps mödik len kels lesanels vobadoms. — Tidadüps pogivoms glato utes kels viloms lenadön volapüki. — Li-nolons, kikod söls at no emekoms tävi keli ädesinoms. If belobons mobi oba, begob onsi penön obe suno. — Epöludom moni mödik pledöl lukadis. — Lut binom meiladik e lesumik, spatobsöd. — Pükom tumödo. — Iseiloböv, if no isäkom-la obi. — Solats mödik binoms pefunöl, ans binoms pevunöl. — Kikod pönons oili? — Bi enevelatom. — Of-man söla at ädeilof ädelo. — Vipöl binön soalik, äkikob yani oba. — Laböl speli nonik vedön fizir, ävälom cali votik. — Sagonsöd obe, kelöp tutasanel lödom. — Julel at nolom lenosi. — Dukel sütakula äsäkom: „Söls

valik li-laboms bilietis?" — Däm kimik, das epölüdon namategis onsa! If no älabob-la lügi, ägoloböv al ledanüdi. — Elegivob ome dlinabi at plo motäfazäl oma.—Cogabled, kel pubom in München, kanom pasivön dub pot, u pota tan fa redak. — In nifatim lätik äbinos vemo kalodik, änedon boadi mödik. — In Deut sabinoms lutakälöps kels pavisitoms fa mens netas valik. — Lödels ans zifa obas binoms vemo liegik.—Edelo älüvobs bedi düp jölid.—Söl at ävobom ko zil so gletik len sugiv fikulik keli igivoas ome, das ädledob töp ämekomöv omi malädik.—Amaniföfon in gasesds valik Tatas pebalöl das kanon-la lenadön volapüki in telsefol düps. — Binos velatik das düps ans sätoms al studön nomis nefikulik glamata; ab nen nolöp vödis, binos nemögik pükön püki. — Mens liegik nedoms bögis lelik al jelön liegi omas ta tifels; mens pöfik slipoms nen kudo, ibo laboms bögis vagik e no nedoms dledön tifelis.—Num volapükelas aimödom vädelo.—If vatons flolis pobo, ologons das oplöboms suno.—Li-memons läda et kele ekolkömobs in ban?—Dalob säkön onsi, yelis li-mödik labons?—Of-dunel oba äpladof nögis su tabi ed ämogolof. — Nol albinom valüd. — Stom ovotokom.—Eglados, nu kanobs gladajukön.—Ogetobs tudel lustomi, bi sol spinom.—Tim pos tim löfob logön bälediki.—Ämekom klebön su yani doma oma zöti suköl: „Cems pemöböl poföködutoms." Neiti gudik, Söl oba!—Sedob onse glidis oba gudikün al nulayel!

Ć w i o z e n i e II.

W Monachium jest wiele kawiarni, które są po królewsku urządzone — Kochany wuju, przedstawiam ci swego narzeczonego (matafömelik).—Życzę ci, azebyś bardzo szczęśliwa z nim była.—Święciliśmy dzisiaj dzień naszego wesela. — W czasie postu spożywa się wiele ryb (forma bierna). — Czyś pan odwiedzał te damy?—Czy nie znasz pan żadnego środka na kaszel?—Stróż domu zapomniał wyczyścić (smivön) moich butów. — Niektóre uciechy kosztują dużo łez. — Czyś pan nie cierpiał na morską chorobę?—Nie, chociaż odprawiłem wiele podróży, nie wiem, co to jest morską choroba.—Oczekuję golarza, przyrzekł, iż przybędzie o 8-ej.—W dziecięcym pokoju zapomniałem chustki do nosa, przynieś mi ją! — Podczas złej gry trzeba nieraz dobrą minę zachowywać. — W dniu swoich imienin wasz pan ojciec otrzymał wiele bukietów.—Skromność przystoi młodzieży — On lubi dowcipkować. — Czy pan jesteś za monopolem tytoniu, czy przeciw niemu?—Moi bracia zrobili podróż w góry i, jak się spodziewam, przybędą za kilka dni.—Dlaczegoś otrzymał razy?—Ponieważ nie posłuchałem rozkazów swojej wychowawczyni. Człowiek, który zabił psa sąsiada, został przez sędziego ukarany.—Żałuję bardzo, żeśmy pana w domu

nie zastali. — Jak to być mogło, żeś pan tak wielką podróż odbył z taką małą ilością pieniędzy? — Czy pan znasz tamtego młodego pana, który z tą damą rozmawia? — Ile kosztuje zielona suknia, którąś pan wczoraj kupił? — Czy możesz pan zmienić maskę? — Kiedy pan mówisz, że to miasto jest najpiękniejsze w królestwie, masz słuszość. — Kiedy pan przybędziesz do Wiednia? — Żałuję, że nie mogę przyjąć pańskiego uprzejmego zaproszenia, gdyż przyobiecałem towarzyszyć swoim rodzicom. — Lista najgorliwszych zwolenników języka międzynarodowego ukazała się właśnie.

K L U C Z

do ćwiczeń w tekście.

Ćwiczenie I do lekcji I.

Mam stół i krzesło. — Piec jest wielki. — Firanki są czerwone. — Fortepian należy do ojca. — Ona niesie lichtarze i lampę. — Powąła jest biała. — Oni otwierają okienice. — Szafa jest mała. — Ona ma piękne zwierciadło. — Pokoje są jasne. — Najmujecie pokój. — Dajecie matce firanki. — Oni mówią językiem świata. — Dajecie bratu książki. — Sala do oczekania jest wielka. — On mi pożycza piór. — Owoce są (l. p.) dobre. — Oni mają złe pióra.

Ćwiczenie I do lekcji II.

Czy nie karmicie koni? — Tak, panie, karmimy je. — Czy pan masz stajnie na konie? — Nie. — Idziemy przechadzać się po ogrodzie. — Drzewa nie kwitną. — Czy pan nie idziesz się przechadzać? — Czy ona nie ma wozu i koni? — On sprzedaje woły i krowy. — Liście drzew są zielone. — Kupuję drzewa owocowe. — Łąki i pola należą do niej (3 przyp.). — Czy pan jeździsz wierzchem? — Ja nie jeżdżę wierzchem, ja jeżdżę na wozie (vegob). — Łąki się nie zielenią. — Drzewo ma białe kwiecie. — On mi ofiaruje kwiaty i owoce. — Ziemia jest wielka. — Czy on mu pożycza konia? — Robotnik orze. — Czy pan jedziesz do miasta? — Czy pan idziesz z nami się przechadzać? — Czy on ma książki dla mnie? — Stawiam stolki dokoła stołów.

Ćwiczenie I do lekcji III.

Czy pan nie palisz? — Nasze miasto ma dobre hotele (loted). — Kupiłem cygar. — Oberżysta sprzedał swój dom. — Kelner przy-

niósł był butelkę wina.— Mamy ryby w swojej rzece.— Czyś pan nie był na gazetę abonowany?— Ja nie palę tytoniu.— Dałem mu napiwek.— Dzień dobry, mój panie.— Dobra dama dała mi książki.— On przyniósł łyżkę, nóż i widelec.— Śniadanie było złe.— Obiad był drogi.— Ona postawiła była półmisek na stole.— Czyś pan z nami nie jadł obiadu?— Myśmy wypili byli butelkę wina.— Ona pyszną lampę podawała.— Myśmy jedli zupę, mięso i jarzynę.— Kelner przynosi mu ser, masło i chleb.— Nie przynos mi pan jaj.— Nasz ogród jest piękniejszy niż pański.— Oberżysta ma najpiękniejszy ogród w naszym mieście.— Nie mam zapalek.— Postawił butelkę pod stół.— Czy pański ojciec pali tytoń?— Czy nasz właściciel hotelu nie ma pięknych pokoiów — Piłem szklanekę piwa.

Ćwiczenie I do lekcyi IV.

Pójdziemy do pokoju.— On odjedzie.— Ja panu prześlę książki za pobraniem pocztowem.— Czyś pan zapomniał swej torby do podróży?— Czy pan idziesz do kąpieli?— Nie.— Odjedziemy o drugiej godzinie.— Czy chcecie państwo biletów?— Mój zegarek idzie dobrze.— Która jest godzina?— Jest czwarta godzina.— Na moim zegarku jest wpół do drugiej.— Nasz zegarek się spóźnia.— Ten zegarek będzie pospieszał.— Wybiła dziesiąta godzina.— Czy jest późno?— Nie, jest wcześnie.— Mój zegarek stanął.— Zapomniałem go naciągnąć.— Ile pan masz lat?— Mam lat 49.— Którego to mamy dzisiaj?— Dziś mamy dwudziestego piątego.— Czy pan pójdiesz na przechadzkę?— Kiedy pan odjedziesz?— Czy pan masz parasol?— Pociąg przybędzie.— Gdzie jest dworzec kolei żelaznej miejskiej?— Ile pan masz dworców kolei żelaznej?— Myśmy dzisiaj telegrafo wali.— Posłałem jej pocztą książki, których sobie życzyła była.— Ta sama dama dała mi marki do listu.— Czy sobie pan życzysz kart pocztowych?— Pojedziemy po gościńcu.— Rok ma 365 dni.— Tydzień ma 7 dni.— Dzień ma 24 godzin.— Będziemy telefonowali do swojego brata.— Kiedy pan będziesz jadł obiad?— O pierwszej.— Ile lat ma ta dama?— Będziecie mieli piękny dzień.— Pański ojciec przybędzie do miasta.— Czy pan oczekujesz na pospieszny pociąg?— Przyślę panu gazety.— Czego sobie pan życzysz?— Życzę sobie kupić torbę do podróży.

Ćwiczenie I do lekcyi V.

Kupiłbym książki, gdybym mógł zapłacić.— Powiedziałbym to był, gdybym wiedział.— Gdybym był bogaty, podróżowałbym.— Posyłam panu pończochy, któreś pan kupił.— Napiszemy do pana jutro.— Czyś pan dostał nowe spodnie, których sobie życzyłeś?— Pozostałbym, gdybym mógł.— Czybyś pan przybył, gdybyś mógł?— Nie będę mógł zapłacić ubrania, które kupilem.— On

dostał spodnie, surdut, kapelusz i buty.—Co sobie żyją pió damy i panowie?—Człowiek ma dwie ręce.—Znam tych czterech panów: ci dwaj są bogaci, owi dwaj są biedni.—Co mu napiszemy?—Odbylbym tę podróż, gdybym nie był chory.—Nie możemy pojąć, co mówicie.—Wierzę i spodziewam się, że pan przybędziesz.—Wczoraj byłem chory.—Książki, któreś pan czytał, są zajmujące.—Potem gdy zapłacił był, odszedł.—Złamałem rękę (lami).—Miałem ból głowy.—Czy pan masz ból zębów?—Dziś odejdziemy.—Pojutrze do niego napiszę.—Jabym mu pomógł, gdybym mógł.—Gdybym był mógł, pisałbym był do was.—Czyście przynieśli swoją bieliznę?—Tak jest.—Czy masz pan piękne rękawiczki?—Ta pani zgubiła swą chustkę do nosa.—Jest jeszcze wozesnie, możemy jeszcze pozostać.—Dobry wieczór pani.

Ćwiczenie I do lekcji VI.

Jaka jest pogoda? — Dziś jest ciepło. — Spodziewam się, że deszcz będzie padał.—Już się błyskało.—Głowa mię boli.—Umierając, dał mi swój zegarek. — Myślę, że pana obarczam (böladob). — Przynieście nam butelkę wina i kieliszki. — Ta książka jest bardzo zajmująca. — W zimie śnieg pada i marznie. — Kupiec przyjmie weksel.—Czy pan nie masz nowego szlachtuza?—Pozostańcie w domu, przyjdę zobaczyć, coście zrobili. — Uczcie się tej sztuki!—Ponieważ pieniędzy potrzebuję, muszę pracować.—W zimie jest zimno.—Maj i Wrzesień są najpiękniejsze miesiące.—Czy pan nie zostaniesz w domu? — Krawiec przyniósł mu nowe ubranie. — Czy pan potrzebujesz pieniędzy? — Umarłbym, gdybym w tem mieście musiał pozostać.—Ponieważ jestem chory, nie mogę się przechadzać.—Pracujcie!—Jeżeli deszcz nie pada, odjedziemy.—Czytałem gazety. — Czyś pan nie był w kościele? — Gdzie jest pański pokój do pracy? — Na tej ulicy jest wiele sklepów. — Czyś pan nie widział okien wystawy tych kupców. — Ponieważ jestem w Niemczech, pragnę się tego języka nauczyć. — Powiedz mi pan, które cygara są najlepsze? — Nie zapominajcie o swej robocie!—Profesor przetłumaczył wiele książek.—Nauczcie się rzeźmiósł!—Spodziewam się, że grad nie będzie padał.—W tem mieście są 4 kościoły.—Proszę pana, podaj mi spis potraw!—Czy pan nie przekładasz wina nad piwo? — Przypatrz się pan najpiękniejszemu przykładowi! — Ponieważ jego adresu nie znam, więc mu nie mogę odpowiedzieć.—Szewc przyniósł buty i trzewiki.—Ślusarz drzwi otworzy.—Deszcz pada, rozłóż pan parasol! — W tym ogrodzie jest dużo kwiatów, których pan nie zobaczysz. — Nasz księgarz robi dobre interesa.—Przebacz mi pan!—Ponieważ majster żył w Niemczech, nauczył się więc tego języka. — Włóż pan pieniądze do swej kieszeni! — Ponieważ tę książkę czytałem, nie słyszałem, jakieś pan przyszedł.

Ćwiczenie I do lekcji VII.

Jak możesz tak się kłócić z moim bratem? — Muszę mu 4 marki pozostać dłużnym. — Patrz pan! — Te dzieci kłamią. — O dobra pani, ukarż je. — One będą przezemnie należycie ukarane. — Spodziewam się, że pan poszukasz mojej chustki do nosa. — Żądałem pieczeni ze sałatą. — Dzieci są umyte. — Nowy kościół będzie zbudowany. — Siedziałem obok ciebie. — Czy lubisz jeść jarzynę? — Sąsiad ciągle buduje domy. — Usprawiedliwisz mię pan, zem cię obraził. — Czy sobie pan przypominasz tego pana? — Owe damy chodzą do ogrodu, aby rwać kwiaty. — Cieszę się, iż mogę panu towarzyszyć. — Dzieci się myją. — Zdaje się, że pański ojciec przekonał pana. — Przrzeczcie mi nie kłamać. — Nikt nie będzie mógł grać z panem. — Imiona uczniów są wywołane. — To dziecko zgubiło swój lineał, lęka się, aby go nie skarano. — Pociągnijmy liniał! — Panie wołają na dzieci, które są w ogrodzie, aby się bawiły. — Egzamin byłby był miał miejsce, gdyby nauczyciel nie był chory. — Ci chłopcy mają piękne kajeta. — Ustawicie się poza drzwiami. — Oni są przeciw niepogodzie bronieni. — Coś puka, otwórzcie drzwi! — Tamci chłopcy zapomnieli odrobić swoich zadań, zostaną przez nauczyciela ukarani. — Potrzebuję bibuły i podkładki liniowanej. — W Ameryce jest (są) wielu Niemców. — Zrób pan tłumaczenie bez błędu! — Zadania, które oni dostali, są łatwe. — Dzieci robią zawsze dobre postępy w tym zakładzie wychowawczym. — Dobre dzieci są przez swych nauczycieli nagradzane. — Potrzeba, abyście się tych wyrazów na pamięć nauczyli. — Nikt nie może pojąć, co się znalazło w jego książce. — Czy się te damy ubiorą? — Powiedziano mi, że wczoraj deszcz padał. — Czy to potrzeba, abyśmy powiedzieli, gdzie będziemy jutro? — Czy pan potrzebujesz szwedzkich zapalek? — Obawiam się, aby nie być niezrozumianym. — Co będą pojutrze grali? — Rzemiosło ma złotą podstawę. — Pałac będzie budowany i spodziewamy się, że go w przyszłym roku ukończą.

Ćwiczenie I do lekcji VIII.

Miłość bliźniego jest podstawą wszystkich religij. — W Bawaryi jest (są) wiele browarów. — Pójdziemy do miasta, aby zrobić sprawunki. — Moje buty nie są wyczyszczone. — W naszym mieście jest wiele szpitali, w których działają znakomici lekarze. — Godziny nauczania będą bezpłatnie udzielane tym, którzy się chcą nauczyć języka świata. — Czy pan wiesz, dlaczego ci panowie nie odbyli podróży, którą przedsięwzięli? — Jeżeli się pan na moją propozycję zgadzasz, to proszę pana napisać do mnie. — Przy grze w karty stracił dużo pieniędzy. — Powietrze jest łagodne i przyjemne, pójdźmy na przechadzkę! — On mówi za dużo. — Byłbym był milczał, gdyby mię nie był pytał. — Wielu żołnierzy za-

bito, niektórzy są ranni. — Dlaczego pan karzesz dziecko? — Ponieważ skłamało. — Żona tego pana umarła wczoraj. — Ponieważ chciałem być sam, zamknąłem swoje drzwi. — Ponieważ nie miał żadnej nadziei zostania oficerem, wybrał sobie inny zawód. — Powiedz mi pan, gdzie mieszka dentysta? — Ten uczeń wcale nic nie umie. — Konduktor drogi miejskiej zapytał: „Czy wszyscy panowie mają bilety?“ — Jaka szkoda, żeś pan zgubił swoje rękawiczki! — Gdybym nie nosił żałoby, poszedłbym na bal. — Podarowałem mu ten dzban na piwo w dniu jego urodzin. — Humorystyczne pismo, które się w Monachium ukazuje, można przez pocztę lub pod opaską od redakcyi sprowadzić. — Ostatniej zimy było bardzo zimno, spotrzebowano dużo drzewa. — W Niemczech jest dużo lecznic gdzie leczą powietrzem, a które zwiedzane są przez wielu ludzi wszystkich narodów. — Niektórzy mieszkańcy naszego miasta są bardzo bogaci. — Przedwczoraj wstaliśmy o ósmej godzinie. — Ten pan pracował z tak wielką gorliwością nad trudnem zadaniem, któreś mu pan przedstawił, że się obawiałem, aby z wysiłku nie zachorował. — Ogłoszono we wszystkich gazetach Stanów Zjednoczonych, że języka światowego (volapüku) można się nauczyć w 24 godziny. — To prawda, że kilka godzin wystarcza, aby się nauczyć łatwych prawideł gramatyki; atoli nie umiając wyrazów, niemożliwem jest mówić językiem. — Bogaci ludzie potrzebują żelaznych szaf, aby swoje bogactwa od złodziei obronić; biedni ludzie śpią bez troski; ponieważ mają puste szafy nie mają żadnej potrzeby obawiać się złodziei. — Liczba tych, którzy mówią językiem świata, z każdym dniem wzrasta. — Jeżeli pan kwiaty należycie podlewasz, zobaczysz, iż się rychło udają. — Przypomnij pan sobie tamtą damę, którąśmy w kąpielach spotkali. — Czy mogę pana zapytać, ile ma lat? — Moja służąca położyła jaja na stole i odeszła. — Wiedza jest potęgą. — Pogoda się odmieni. — Zamarzło; możemy teraz ślizgać się na łyżwach. — Będziemy mieli dziś burzę, ponieważ słońce piecze. — Od czasu do czasu lubię widywać starca. — On kazał na swoich drzwiach domu przyklepić taką kartkę: „Meblowane pokoje są do wynajęcia“. — Dobra noc panu. — Moje najlepsze życzenia Nowego roku.

Ćwiczenie II do lekcji I.

Pom binom gudik. — Labob kömodi jönik. — Stuls binoms badik. — Givom litapoli fate. — Volapükon. — Manifof yanis e litamis. — Labobs pänodis. — Lemob dülinapenis. — Selom bögi. — Legivol bifoinis mote. — Lugivom ole bögi. — Glun binom vietik. — Tegcema binom vietik. — Litapols binoms magifik. — Föködutobs cemis. — Givof ome flolis jönik. — Söf binom delidik. — Stuls binoms nedelik. — Lemobs bifoinis glünik. — Dom e gad lönoms fate. — Blinom stulis.

Ćwiczenie II do lekcyi II.

Li-lemols sigayebi e stoli? — Li-lunulüdoſ kuni? — Bims laboms (bima) lamis, tuigis e bledis. — Yeb binom glünik. — No liſpatof ko obs? — Li-monitom? — Jevalöp no binom gletik. — Flols floloms. — Li-selom domi, meidis e feilis? — Stuls e tabs binoms vietik. — Li-lemons flolis? — Meids li-glünoms? — Pladobs stulis dis bimi. — Legivof obe floli. — Jevals lönoms-li fate? — Plans no plöboms. — Pom binom nedelidik. — Fonad lönom obes.

Ćwiczenie II do lekcyi III.

Loted olas binom gudikum ka obsik. — Labobs lotedis badik in zif obas. — No li-labols fitis in flum olas? — Epladob flolis su kömodi. — Buks lönoms-li lotele? — Söl fat onsa elemom-li zigadis? — Edlinols-li fladi vina? — Bötel äbinom obes zibakadi. — Afidob pori loeta. — Dlinons-li bovili kafa? — Elabobs vendelafidi gudik. — Kaföps olas no binoms gudikum ka obsiks. — Fömad no binom gudik. — Fidons-li glünedi? — No li-elemons fitis? — Bubamit binom gudikum ka smaxolamit. — Bötel eblinom-li obes bovili jokolada? — Adlinob vini e bili. — Li-labons loeti? — Blinom sali, pepi, vinigi, leüli e mutini. — Lotel selom staudi oma. — No li-älabobs göledi gudik? — Söl blod onsa smokom-li zigadis u smazigadis?

Ćwiczenie II do lekcyi IV.

Li-otelegafons potele? — Penedis limödik valadons? — Opotob ome pomi. — Fat oba opelom tävi. — Bilietis limödik vipons? — Döp kimik binom? — Binom döp jölid e foldils kil. — Binom döp kilid e lafik. — Deli kimid labobs tudel? — Tudel labobs kilidi. — Eſögetob ladeti oma. — Söl fat onsa no umotävom. — Danob onse plo ladet, keli esedons obe. — Gloki kimik olemons? — Glock at bisespitom. — Reg it ubinom in zif. — Binos-li latik? — Döp labom mäls minutis e minut labom mäls sekunis. — Uvegom su lelod. — Kitim onakömoſ? — Döp jölid. — Kitim omovegom viſalezug? — Döp balid e foldils kil. — Olabols-li päkemi mödik? — Söl fat onsa olabom ladeti obas. — Ovaladobs penedanuneli. — Oblinob oles lömibadi. — Ose-dom-li obes komfedi? — Uvipols motävi obas. — Vegam obinom jönik. — Läd at cvipof jadeti ofa. — Blod obas utävom al Täli. — Zif obas olabom lelodis tel. — Stejen zifa olsik obinom gletikum ka obsik. — Yel labom mulis balsetel. — Li-vipons potakadis? — Si, Söl. — Lotel uselom lotedi oma e gadi jönik oma.

Ćwiczenie II do lekcyi V.

Men labom lilis tel e mudi (bal). — No tuvob namategis oba. — Nö ked, keli elemons, binom vemo jönik. — Odelo Söl fat onsa omotävom. — Li-kanons jonön stejeni obe? — No äsmokoböv, if äbinob-la malädik. — Klödob das otuvons buki at nitedik. — If

änolob-la ladeti oma, äpenoböv ome. — Binos-li ya latik? — Na igetom vatükedi oma, ämotävom. — Ävaladoböv, if äkanob-la. — Ozendelafidobs düp mälid.—Liko sagons?— No li-kapälons obi?— Ämesedoböv omi, if änolob-la kiöp binom.—Älabob tutadolis, no äkanob kömön.— Etavons nudodi oba, danob onse, Söl!—Äsagom obe das Söl fat omä onakömom odelo. — Binos lonedüpik lifön in zif smalik.—Ädelo äbinof nog saunik.—Düp kimik binom?—Kiöp elemens häti at blägik? — Osagob kelosi elilob.— Läda at klotad binom jönik.—If äbinob-la saunik, no ägoloböv in bani.—Oyufob oles.—Lifayelis limödik labof?— Labof yelis balsejöl.— Iuks oba binoms nulik.—Klödob das Söl fat onsa onakömom adelo.

Ćwiczenie II do lekcyi VI.

Dalonsös, das jonob onse flolis in gad oba.—No laböl timi al penön onse, begob onsi kömön.—Nedob häti nulik e namagetis.—Blinonsöd obe blitis nulik oba odelo. — Eblinons-li obe vatükedi keli egivob onse edelo. — Motävöl begob onsi, sekusadön obi. — Dlinonsöd se glät at; oblinob onse i smabovi, neifi e foki. — Len-sumolsöd cäni at.—Blibolsöd domo.—Sekusadolsöd blodi oba, no kanom kömön düp kilid. — Li-nolols nemis mulas e delas? — Lemotöfazäl binom zäl jönikün yela plo cils. — Sugivolsöd juleles lenadön nemis namunelas.—Ägesagof-li?—Söl fat onsa ovaladom penedi onsa.—Masel at givom vobi vobeles mödik.—Spatöl in gad, äpölüdob neifi oba. — Spelob das olovepolols penedi at. — No äbinoböv malädik, if iblinob-la domo.—No jodos-li?—No, Söl, nifos.—Lelitos e tötos. — Stegolöd moni in poki ola. — Dledöl böladön onsi, no äkömob.—Golüdel binom in vobacem oma.—Söl fat onsa obinom in glüg.—Sanel okömom, valadolsöd in cem olas.—If äfabob-la timi, älovepoloböv buki at. — Yelatimi kimik bizugols-li? — Bizugob hitatimi flolatime.—In zif obas sibirons tabels gudik. — Julels klada folid gümna laboms yelis balsejöl jü balsezül.—Febul labom delis telsejöl o telsezül. — Julels limödik binoms in klad olas?— Li-kanons lovepolön penedi at nepöko?— Lenadolöd nebuko nemis mulas.—Stikolsöd nudodisat.—If no lobedols obe, opönob olis pobo. — Lenu glok elenunom düpi bals. — Kanof-li nägön e stikön?—Sevons-li sölis at?— Si, Söl, at binom pänel, ed et binom einüfel. — Li-nedons moni? — Laböl ladeti oma, penob ome kelosi elilob. — In Deut sibirons nivers mödik e gudik. — Adelo binos vamik, ädelo äbinos kalodik. — In hitatim sibirons flols mödik in gad obas.

Ćwiczenie II do lekcyi VII.

Li-binob pevunöl?—Pul at pöfik binom fenik.—Liko kanons nofön lädi at? — Li-binobs pejelöl is ta lömib. — Julels valik binoms vemo dutik, binob kotenik ko mesteps omas. — Mödikums

binoms pevunöl. — Ji-pulsat evobofs nosi, binofs nedutik. — Mens valik no kanoms lifön in zifs gletik. — If ekäkömom-la, sagonsöd osi obe. — Julel alik omekom mostepis, if binom dutik. — No binos nefikulik, lena dön püki deutik. — In zif at sbinoms fablüds gletik, kels lönom s tedeles liegik. — Ägälobok ogön flenis oba. — Dukam balid lopa at ozitom odelo. — In lotöp al golad blägik bil binom vemo gudik. — Söl at eliföm yelis ans in Lusän e Flent, pükom lusäniko e flentiko. — Po dom sbinom fonad kela vat binom vemo gudik. — Klotolsödok, omekobs spati. — Jveizels, svedels, spänels, lusänels, nelijels e dänels lödoms in zif at. — Nolob-la düp kimik binom. — Fatel flena oba ogekömom odelo. — Siadonsöd, ü Söl. — Jits valik binoms pevatoköl. — Äbinosöv nefikulik suätön omi. — No feitolsöd, seilolsöd! — Konzed binom pefinöl. — Sevob noniki lädas at. — Li-nolons kiöp binom stejen? — Talop binom smalikum ka Yulop. — Li-labons namategis dänik? — In Flent sbinoms mens mödik, kels volapükoms. — Edemanom zibakadi givonsöd omi ome. — In Bayän dlinon bili mödik. — Silatopis limödik labols? — Fol. — Löfons-li dlinön bili bayänik? — Tedel olensumom cäni. — Mens li-mödik äbinoms pevunöl? — Julels nedutik no mekoms mostepis. — Cans at li-poseloms? — Bayän binom kinän.

Ćwiczenie II do lekcyi VIII.

In Münhen sbinoms kaföps mödik kels binoms peblimöl regiko. — Nök löfik, bitopob ole matapömetiki oba. — Benovipob, binolös vemo läbik ke om. — Ezälobs tudel matadeli obas. — In cunatim fits mödik pakösumoms in zifs gletik. — Li-evisitons lädis at? — No li-sevons medi ta kög? — Domadünel efögetom smivön butis oba. — Sbinoms gälodams kels kostoms dlenis. — No ebinons-li melipik? — No, Söl, do emekob melatävis mödik, no sevob kelos binom melip. — Valadob balibeli, epömetöm kömön düp jölid. — In cilacem egeletob nudodi oba, deblinonsöd osi obe. — Mütön ofen mekön logimi gudik al pled badik. — Plo nemazäl oma Söl fat onsa egetom flolemis mödik. — Mük lepötöm yune. — Löfom mekön fasedis. — Li-binons plo u ta tabakamonop? — Blods oba emekoms tävi al belemi e ogekömoms, spelob, pos dels ans. — Kikod egetol flapis? — Bi no elobedob büdes ji-dadukela oba. — Man kel äfunom nilela dogi, päpönom fa cödel. — Pidob vemo, das no etuvobs onsi domo. — Liko binos mögik das e mekons tävi so gletik ko mon so nemödik? — Li-sevons söli yunik et kel pükom ko läd at? — Limödik kostom klot glünik keli elemoms ädelo? — Li-kanons cänön maki? — If sagons das zif at binom jönikün regakinäna, labons giti. — Kitim okömons la Vini? — Pidob, no kanob lensumön vü-dami flenik onsa, bi epömetob kapanön pali oba. — Lised volapükelas zilikün epubom lenu.